

تحصیلات تکمیلی
رشته تعلیم و تربیت اسلامی

نهادینه سازی ارزشهای اخلاقی در کودکان

استاد راهنما: حجة الاسلام و المسلمین آقای اصغر اخوی

استاد مشاور: خانم دکتر مریم صف آرا

دانش پژوه: زهره طریقی احسن

پاییز ۱۳۹۴

چکیده

رشد اخلاقی از جنبه های مهم رشد است. دوران کودکی به سبب صفا، پاکی و انعطاف پذیری کودکان بهترین دوران، برای تربیت و رشد اخلاقی محسوب می شود. کودکان در مسیر رشد اخلاقی تحت تأثیر عوامل مختلفی قرار می گیرند، از مهمترین عوامل تأثیرگذار خانواده است که هم از نظر وراثت و هم از نظر محیط تربیتی می تواند رشد اخلاقی کودک را تسریع یا کند نماید. بعد از خانواده، مدرسه، معلمان، دوستان، همسالان و محیط جامعه ای که در آن زندگی می کند، حتی رسانه ها مانند تلویزیون، مجلات و روزنامه ها نیز در رشد اخلاقی کودکان مؤثر واقع می شوند.

رشد اخلاقی در کودکان دارای مراحل است. طبق نظریه پیازه رشد اخلاقی دارای دو مرحله ناپیروی و پیروی بوده و در هر مرحله کودک خصوصیات خاص آن مرحله را دارا می باشد. کهلبرگ رشد اخلاقی را دارای سه سطح می داند و برای هر یک از آنها دو مرحله قائل است. روبرت سلیمان هم پنج مرحله برای رشد اخلاقی کودکان قائل است. گزل بر طبق تجربه، نظریه ای ارائه کرده مبنی بر این که کودکان در هر سنی چه رفتاری از خود بروز می دهند.

برای نهادینه شدن ارزشهای اخلاقی در کودکان ابتدا مرحله بیرونی سازی یعنی آموزش مسائل اخلاقی به کودکان، سپس عینی سازی یعنی مشاهده رفتار اخلاقی در الگوها، تکرار رفتارهای اخلاقی و در نهایت استمرار آنها در طول عمر لازم است. در مسیر رشد اخلاقی موانع درونی و بیرونی وجود دارد. از جمله موانع درونی می توان به علل جسمانی، تغذیه نامناسب، نفی شخصیت کودک و از موانع بیرونی به رفتار نامناسب والدین، طلاق، فقر، محیط فاسد، عدم ارائه الگوی مناسب اشاره نمود. اما شیوه های نهادینه سازی ارزشهای اخلاقی در سه حیطه شناختی، عاطفی و رفتاری مورد بررسی قرار گرفته، آگاهی بخشی به فضایل و رذایل اخلاقی، موعظه،لقاء و تلقین، تلفیق علم و عمل از شیوه های شناختی نهادینه سازی اخلاقی بوده، محبت، توجه به نیازهای کودک، قصه گویی، رفق و مدارا از شیوه های عاطفی نهادینه سازی و ارائه الگوی عملی، بازی، تشویق، تنبیه و ایجاد اشتغالات فکری از شیوه های نهادینه سازی در حیطه رفتاری است. در نهایت با برطرف کردن موانع درونی سازی ارزشهای اخلاقی و توجه به مراحل رشد و مراحل نهادینه سازی و به کار گیری شیوه های نهادینه سازی ارزشهای اخلاقی می توان رشد اخلاقی کودکان را تسریع نمود و ارزش های اخلاقی را در آنها نهادینه کرده و افرادی متخلق به اخلاق اسلامی پرورش داد.

در این تحقیق روش گرد آوری اطلاعات کتابخانه ای و روش تحقیق توصیفی - تحلیلی می باشد.

کلید واژگان: ارزش، ارزشهای اخلاقی، اخلاق، رشد، رشد اخلاقی، کودک و نهادینه سازی.

فهرست مطالب

فهرست مطالب.....	۱
فصل اول: کلیات و مفهوم شناسی.....	۷
بحث اول: کلیات.....	۸
بیان مسأله.....	۸
اهمیت و ضرورت تحقیق.....	۹
پیشینه تحقیق.....	۱۰
روش تحقیق.....	۱۴
سوالات تحقیق.....	۱۴
سوال اصلی:.....	۱۴
سوالات فرعی:.....	۱۴
اهداف تحقیق.....	۱۴
بحث دوم: مفهوم شناسی.....	۱۵
۱. ارزش.....	۱۵
۲. اخلاق.....	۱۵
۳. ارزشهای اخلاقی.....	۱۶
۴. رشد اخلاقی.....	۱۶
۵. کودک.....	۱۷
۶. نهادینه سازی.....	۱۷

۱۸ شیوه، ۷
۲۰ فصل دوم: اهمیت و عوامل رشد اخلاقی در کودکان
۲۱ اهمیت رشد اخلاقی در کودکان
۲۸ عوامل مؤثر در رشد اخلاقی کودکان
۲۸ ۱. خانواده
۲۹ ۱-۱- وراثت
۳۰ ۱-۲- محیط تربیتی خانواده
۳۳ ۲. اجتماع
۳۳ ۲-۱- مدرسه
۴۰ ۲-۲- دوستان و همسالان
۴۲ ۲-۳- جامعه
۴۳ ۲-۴- رسانه های همگانی
۴۴ ۲-۵- فرهنگ
۴۶ فصل سوم: مراحل رشد اخلاقی کودکان
۴۷ مراحل رشد اخلاقی کودکان
۴۸ ۱. نظریه پیاژه
۵۰ ۲. نظریه کهلبرگ
۵۵ ۳. نظریه روبرت سلیمان
۵۶ ۴. نظریه گزل
۵۸ مراحل نهادینه سازی ارزش های اخلاقی در کودکان

۵۸	۱. بیرونی سازی
۵۸	۲. عینی سازی
۵۸	۳. تکرار
۵۹	۴. استمرار
۶۰	فصل چهارم: موانع نهادینه سازی ارزشهای اخلاقی در کودکان
۶۱	موانع درونی نهادینه سازی ارزشهای اخلاقی در کودکان
۶۱	الف: موانع جسمانی
۶۱	۱. نواقص جسمانی
۶۲	۲. تغذیه نامناسب جسمی و روحی
۶۵	ب: موانع روانی
۶۵	۱. نفی شخصیت کودک
۶۶	۲. کمبودهای عاطفی
۶۷	۳. ترس
۶۸	موانع بیرونی نهادینه سازی ارزشهای اخلاقی در کودکان
۶۸	۱. رفتار نامناسب والدین و مربیان
۶۹	۲. سبک های نادرست تربیتی
۷۱	۳. اختلافات خانوادگی
۷۲	۴. طلاق و پیامدهای آن
۷۲	۵. همنشینی با دوستان ناهل
۷۲	۶. بی توجهی به جداسازی محل خواب کودکان

۷۳	۷. فقر.....
۷۳	۸. برنامه های نامناسب رسانه های همگانی.....
۷۵	۸. محیط فاسد.....
۷۷	۹. عدم تناسب گفتار و کردار.....
۷۷	۱۰. بیان تلخ و لحن آمرانه.....
۷۷	۱۱. بیان مفاهیم اخلاقی به صورت انتزاعی.....
۷۸	۱۲. افراط در محبت.....
۷۸	۱۳. غفلت از محبت.....
۷۸	۱۴. عدم ارائه الگوی مناسب.....
۷۹	۱۵. عدم تناسب نتایج اعمال با شرایط مخاطب.....
۷۹	۱۶. عدم شباهت میان دو پدیده.....
۸۱	فصل پنجم: شیوه های نهادینه سازی ارزشهای اخلاقی در کودکان.....
۸۲	شیوه های نهادینه سازی ارزشهای اخلاقی در کودکان در حیطه شناختی.....
۸۲	۱. پرورش روح حقیقت جویی.....
۸۳	۲. آگاهی بخشی به فضائل و رذایل اخلاقی.....
۸۳	۳. بیان نتایج دنیوی و اخروی یک عقیده و عمل.....
۸۵	۴. روش القاء و تلقین.....
۸۵	۵. روش استدالات عقلی ساده.....
۸۷	۶. موعظه.....
۹۰	۷. ترغیب به آموختن علم.....

۸. روش تغافل..... ۹۰
۹. آموزش تفکر صحیح..... ۹۰
۱۰. روش تلفیق علم و عمل..... ۹۱
۱۱. روش ابتلا و امتحان..... ۹۲
۱۲. روش نظریه تحلیل روان..... ۹۲
- شیوه های نهادینه سازی ارزشهای اخلاقی در کودکان در حیطه عاطفی..... ۹۳
۱. شیوه قصه گویی..... ۹۴
۳. تمثیل و تشبیه..... ۹۴
۴. سیر آفاقی و انفسی..... ۹۵
۵. سعه صدر مربی..... ۹۵
۶. باز گو کردن نعمت ها..... ۹۵
۷. محبت..... ۹۶
۸. رفق و مدارا..... ۹۸
۹. روش تحریک و تهییج..... ۹۹
۱۰. توجه به تأمین نیازهای کودک..... ۹۹
۱۱. دادن فرصت به کودک..... ۱۰۰
- شیوه های نهادینه سازی ارزشهای اخلاقی در کودکان در حیطه رفتاری..... ۱۰۰
۱. محیط مناسب..... ۱۰۰
۲. ارائه الگوی عملی..... ۱۰۱
۳. بازی..... ۱۰۴

۱۰۶	۴. تشویق
۱۰۸	۵. تنبیه
۱۰۹	۶. ایجاد کار و اشتغالات فکری
۱۱۱	جمع بندی و نتیجه گیری
۱۱۲	جمع بندی
۱۱۳	نتیجه گیری
۱۱۳	پیشنهادها:
۱۱۳	الف) پیشنهادهای نظری
۱۱۳	ب) پیشنهادهای عملی
۱۱۵	منابع
۱۱۵	کتاب ها:
۱۲۱	پایان نامه ها:
۱۲۲	مقالات: